

KAPLE SV. ISIDORA MADRIDSKÉHO V KŘENOVĚ

(OKRES SVITAVY)

Kaple je zasvěcená sv. Isidorovi z Madridu/ Madridskému (1070 ? –1130?).

Sv. Isidor z Madridu byl tzv. boží vyznavač, vysoce zbožný prostý člověk, jehož životní příběh, zaznamenaný v obsahově variované legendě, měl sloužit venkovskému lidu za vzor ctnostného a bohabojného života. V rodném Španělsku byl uctíván od středověku i členy královské rodiny, po Evropě a do českých zemí byl jeho kult rozšířen po svatořečení roku 1622. K nám se dostává především prostřednictvím jezuitského řádu. Svatoisidorský kult se v českých zemích, resp. na Moravě, rozvíjel vlivem Františka kardinála Dietrichsteina od roku 1630. Začala zde vznikat náboženská bratrstva (společenství osob toužících po horoucnější, aktivnější náboženské spoluúčasti) a také kostely, kaple zasvěcené tomuto světcí. Sv. Isidor je patronem venkova, selského lidu, rolníků, také mlynářů, rybářů apod. Byl vzýván jako zajišťovatel vláhy v době sucha, objevitel studánek aj. vodních zdrojů. V jeho legendě nalezneme příběhy milosrdenství vůči chudým lidem, poutníků a zvířatům, kterým rozdával jídlo, zrní. Spojeny s ním jsou i zázraky vzkříšení mrtvých lidí a zvířat. Zázračná uzdravení jsou doložena v 18. století i při této kapli.

Kaple sv. Isidora v Křenově byla založena z podnětu místního faráře Johanna Benedicta Rustica Schindlera, který do Křenova přišel roku 1694 z Olomouce. Byla postavena při mladším ze dvou křenovských hřbitovů, který je doložen již přibližně o 90 let dříve. Právě absence hřbitovní kaple při mladším hřbitově se stala podnětem faráře a farníků k založení této centrální sakrální stavby s přisazenou sakristií na východní straně. Jedná se o nejstarší objekt spojený s rozsáhlými stavebními aktivitami faráře Johanna Schindlera v Křenově. Současně v sobě kaple sv. Isidora zahrnuje funkci modlitebny k patronovi, s nímž se mohlo převážně zemědělsky zaměřené obyvatelstvo ztotožnit, prosit o zajištění úrody apod.. Roku 1706 požádal farář J. Schindler olomouckou biskupskou konzistoř a pozemkového vlastníka – Johanna Adama I. z Liechtensteina o možnost kapli vystavět. Kladného vyřízení se mu dostalo na konci stavební sezóny toho roku. Prostředky na výstavbu shromáždil především farář sám z osobních zdrojů, dále z almužen, materiálem přispěl majitel panství. Dřevo – jedle - na stavbu interiérového točitého schodiště na zpěváckou kruchtou bylo pokáceno ještě v roce 1706 (podle dendrochronologického průzkumu). Základní kámen stavby byl položen v roce 1707, jak dokládá pamětní nápis s vročením, vyrytý v omítce na rubu menzy nad podlahou.

Podrobnější informace k průběhu výstavby ani její benedikci, nebo vysvěcení nebyly dosud zjištěny. V archivních dokumentech nebyla přes vynaložené archivní bádání nalezena jména stavitele ani tvůrců interiérové výzdoby. Dovídáme se v nich pouze, že nástěnné malby a štukatury byly v roce 1713 již dokončeny. Roku 1712 na svátek titulárního světce sv. Isidora (slaven 10. května) se konala slavnostní pobožnost, tzn. patrně toho roku byl zahájen bohoslužebný provoz, vyžadující přítomnost alespoň části mobiliáře (minimálně oltáře, lavic). Ostatní součásti zdejšího mobiliáře pochází z 18. století, vyjma oltářní menzy s antependiem – obrazem v její průčelní straně (snad z 19. století). Podoba oltáře byla od doby vzniku minimálně jednou zásadně změněna – zděná menza s pohledovými omítkami byla nadestavěna o jednu řadu cihel, zrušena výzdoba v pravoúhlých výklencích její čelní a bočních stran. Vše zakrylo dřevěné

opláštění pojednané iluzivně malovaným mramorováním, nad stupně v průčelí bylo osazeno nynější antependium – obraz na plátně, napnutém na dřevěné desce.

Doba vzniku současných lavic není známá. Párové cechovní reprezentativní předměty používané při slavnostních průvodech, pohřbech apod. jsou hmotnou památkou na část řemeslných korporací působících v městečku Křenov (v průběhu 18. století míval Krónau právo trhů). Lucerny z roku 1770 pořídil cech krejčích. Postavníky – svícny cech ševců (pochází asi z počátku 19. stol.). Cechovní předměty byly majetkem příslušných cechů a jejich těsnější vztah ke kapli sv. Isidora není dnes zřejmý. Od 2. pol. 20. století jsou vedeny jako součást mobiliáře této kaple v Ústředním seznamu kulturních památek Ministerstva kultury ČR. Funkce kaple se v průběhu její více jak 300 leté existence měnila. Snad v roce 1715 zde vzniklo farní bratrstvo sv. Isidora, fungující do zrušení náboženských bratrstev v habsburské monarchii v roce 1783. Zájem o kapli poté kolísal. Stále plnila funkci hřbitovní kaple s lavicemi při obvodové stěně a volným centrálním prostorem pro instalaci mar. Současně zde byl uctíván zemědělský patron sv. Isidor s doprovodem dalších svatých, P. Maria, Andělské kůry a Nejsvětější trojice. V roce 1869 byl do makovice báně vložen pamětní list, připomínající mj. i nedávnou přítomnost pruského vojska - 20. mysliveckého praporu. Tehdy byly také pořízeny „nové“ varhany (druhotně použití nástroj). V kapli na rozhraní podkruchtí a centrálního prostoru je v podlaze krycí kámen do malé krypty bez samostatných kójí. Pohřbívalo se do ní krátce, snad pouze na přelomu 20. let 18. století. Po odsunu německy mluvícího obyvatelstva a převodu církevního majetku na stát víceméně pozbyla kaple funkci (1945 a 1950), postupně se v ní přestalo zcela sloužit. Stavební obnova a navazující práce začaly po dlouhodobých lokálních pokusech o opravu a sanaci havarijních situací až v roce 2005.

Kaple sv. Isidora je stavbou s nevýrazným exteriérem a neobyčejně bohatou interiérovou výzdobou, až na výjimky pocházející z 18. století. Na fasádě ani uvnitř stavby překvapivě nenalezneme žádný z typických vizuálních motivů hřbitovních kaplí (lebky, kosti, aj. motivy memento mori, včetně tématu duší trpících v očistcových mukách). Fasáda byla v 2. polovině 20. století zredukována při opravách (zjednodušením plastických výzdobných prvků a zazděním severního vstupního portálu vlevo při hřbitovní zdi). Současné členění oválných oken neodpovídá staršímu 9. tabulkovému dělení (známému z fotografie ze 30. let 20. století). Dřívější okna nesporně propouštěla přirozené denní světlo do interiéru v menší intenzitě než je tomu nyní. Umělé osvětlení zajišťovaly jistě především svíčky, nenalezly se doklady přítomnosti stacionárních osvětlovačů. Chybí i další elementární vybavení římskokatolické svatyně – klopenka, věčné světlo, svícny na oltáři, kanonické tabulky a liturgické náčiní, paramenta (bohoslužebná roucha aj. textilie), nebyly nalezeny stopy po konsekrčních křížích. Mobiliář sakristie se nedochoval, neznáme jej ani z popisů či fotografií.

Interiérová výzdoba pokrývá stěny a kupoli lodi centrálního prostoru i klenbu sakristie. Tvůrci zůstávají neznámí. Za ideového tvůrce stavby a její výzdoby lze považovat vzdělaného agilního křenovského faráře J. Schindlera, který si zjevně najal řemeslníky i umělce a prováděl nad vznikajícím dílem osobní dozor.

Neznámí, produkcí italských umělců na Moravě poučení, štukatéři zahájili výzdobu kupole bezprostředně po jejím vyzdění a nanesení jádrových omítek. Průlezový otvor,

vedoucí do krovového prostoru a zakrytý oválnými dvířky vznikl při jejím budování. Ostatní štukatérské práce proběhly vzápětí (na korunní římse, ve vlysu, na kolmých stěnách). Štukatéři také vymezili plochy pro malíře nástěnných maleb, kteří přišli jako druzí v pořadí. Při současném stavu bádání o objektu zůstávají kromě štukatérů ovlivněných dílem severoitalského štukatéra Baltassare Fontany neznámí i malíři, realizující výzdobu kupole. V literatuře dříve opakovaně citované jméno malíře Johanna Kryštofa Handkeho se dnes zpochybňuje. Alternativní jméno vůdčí osobnosti, zjevně několikačlenné malířské skupiny, nebylo zatím stanoveno.

Kvalitní řezbářská výzdoba oltáře je opět dílem zatím neurčeného řezbáře a malíře – štafíra oněch dřevořezb.

Výzdoba průčelí kruchty zahrnovala spoluúčast několik profesí, část prací vznikala na místě (konstrukce a jejich polychromie - barevné pojednání i svižně malované deskové malby v trojúhelníkových doběžích oblouku). Narativní (vyprávěcí) obrazy s vybranými příběhy svatoisidorské legendy byly jistě dovezeny hotové a připravené k přímé instalaci. Opět lze zatím pouze spekulovat o autorství obrazů, jejichž oporou byla tištěná legenda a možná i grafické předlohy. Malíř antependia není totožný s autorem obrazů na průčelí kruchty. Podle dekorativních polí antependia usuzujeme, že nemohlo vzniknout dříve než ve 3. čtvrtině 18. století, ale spíše později. Svatoisidorské obrazy mohly zdobit interiér od zahájení bohoslužebného provozu a přibližovat místnímu obyvatelstvu a členům svatoisidorského náboženského bratrstva život importovaného španělského světa.

STRUČNÝ POPIS INTERIÉROVÉ VÝZDOBY

Oltář:

Na oltářní menze je umístěn **svatostánek se symboly 4 evangelistů a planoucím Kristovým srdcem obemknutým trnovou korunou na dvířkách. Svatostánek vrcholí krucifixem – křížem pokrytým vínou révou. Expresivní figura ukřižovaného na čtyři hřeby je dnes nezvěstná.** (informace o pohřešované dřevořezbě přijímá každá služebna Policie ČR). Symboly 4 evangelistů, dle jiného teologického výkladu symboly Kristovy oběti (člověk – anděl reprezentuje sv. Matouše nebo Kristovo člověčenství; býk zastupuje sv. Lukáše případně Kristovu oběť; lev evangelistu sv. Marka či Kristovu statečnost a zmrtvýchvstání; sv. Jana evangelistu případně Kristovo nanebevstoupení zastupuje orel. Kristovo srdce probodené kopím ve zde zobrazené podobě bylo v době vzniku svatostánku poněkud kontroverzním motivem. **Po stranách svatostánku jsou umístěny dekorativní reliéfní polychromované dřevořezby – „štíty“ s latinskými nápisy SANCTUS, SANCTUS (tj. SVATÝ).**

Antependium (obraz v průčelí opláštění oltářní menzy) **nese motiv Krista na hoře Olivetské.**

Součástí oltáře je i nika za oltářní menzou se štukovou polychromovanou plastikou sv. Isidora Madridského s motykou v ruce a pojezdovými koly záhonového pluhu (?) u nohou.

Druhou **součástí oltáře je sousoší nad nikou se sv. Isidorem – na skobách zavěšená dřevořezba s polychromií představující žehnajícího Boha Otce s holubicí Ducha svatého** před hrudí, v doprovodu andělích hlaviček na oblačné podložce.

K Bohu Otcí se váže i malířská výzdoba kupole v jeho bezprostředním okolí (anděl Seraphim, Cherubim a andělé s P. Marií v centrálním poli klenby).

Kolmé stěny:

5 nik se štukovými plastikami, z toho nika na východě za oltářní menzou s postavou sv. Isidora je součástí oltáře – světec, kterému je sakrální stavba zasvěcena, musel být zpodobněn na oltáři.

V nice vpravo (jižně) od niky se sv. Isidorem znázorněna oblečená Eva s jablkem poznání – prvotního hříchu v ruce, kterou pozvedá k Bohu Otcí.

V nice vlevo (severně) od niky se sv. Isidorem zobrazen oblečený Adam s jablkem poznání v ruce a rýčem (spolu s Evou představují 1. hříšníky, díky nimž je se lidstvo stalo smrtelným a také první zemědělce).

V nice vlevo od niky s Adamem (na severozápadě) je neidentifikovaný mladý mučedník s vavřínovým věncem na hlavě a palmovou ratolestí, jeho osobními atributy jsou kotel a dlouhá olistěná větev, oděv pastýře.

V nice vpravo od niky s Evou (na jihozápadě, nejbližší vstupním dveřím) je znázorněna dívka s otevřenou knihou v ruce a ovčí u nohou (snad sv. Jenovéfa?).

Putti ve vrcholech nik mají komunikační funkci (ukazovali na další části výzdoby apod., část horních končetin nebo minimálně část prstů většiny těchto andílků je dnes hypoteticky zrekonstruovaná, zcela zrekonstruovaná dle analogií a dochovaných zlomků původní výzdoby je dvojice puttů nad sochou sv. Isidora).

Štukové hlavice a dekorativní výzdoba vlysů – vždy protilehlé hlavice a pole vlysu s dekorativními štukovými reliéfy (jižní – severní) mají identickou výzdobu, tzn. tytéž květy a listy v různém stádiu rozvinutí, bohatství druhů ovoce (zastoupeny jsou i artyčoky, stylizovaná granátová jablka).

Dlouhé dříky pilastrů pokrývá iluzivní malba netradičního mramorování, skládajícího se z mnohabarevného diagonálního žíhání a barevných pecek. Iluzivně malovaný mramor je v interiéru zastoupen také na štukových římsách i truhlářsko-řezbářských prvcích. Zdejší rejstřík vzorů malovaného mramorování je poměrně bohatý.

Korunní římsa:

8 puttů s hudebními nástroji nebo partiturou - tzv. nebeská kapela nebo nebeští kavalérové sedí na okraji korunní římsy.

Klenba:

Štukové reliéfní hlavičky a dekorativní výzdoba z akantových rozvilin vyplňují plochy okolo polí nástěnných maleb.

Nástěnné malby zobrazují 9 andělských kůrů a korunovanou královnu nebes a andělů na oblacích. Figury jsou obklopeny neutrální růžovým pozadím (září.)

V nástropním zrcadle se štukovým rámem z vavřínových listů je znázorněna sedící P. Maria s lilií v ruce jako korunovaná královna nebes a andělů. Po stranách ji doprovází andělé bez identifikačního nápisu. Jedná se o andělský kůr TRŮNOVÉ.

8 andělských postav níže na kupoli klenby zastupuje 8 z 9 andělských kůrů (9. jsou tzv. TRŮNOVÉ obklopující P. Marii) – **jedná se o andělskou hierarchii, kdy jsou andělé**, dle významného teologa Preudo-Dionýsia Areopagity, **rozděleny do tří triád, tj. celkem 9 tříd, podle významu a blízkosti k Bohu**. Nejbližší Bohu jsou Serafíni a Cherubíni, dle této klasifikace nejméně významní, ale o to bližší lidem jsou Archandělé a Andělé. Při zobrazování bývají rozlišováni především lokalizací, atributy a typem oděvu. Zde pomáhají jednoznačně identifikovat o jaký kůr /chór/“významovou úroveň“ se jedná latinské nápisy nad každou z postav:

I. SERAPHIM (latinsky) = SERAFÍNI (česky, 1. hierarchie, 1. kůr)

II. CHERUBIM (latinsky) = CHERUBÍNI (česky, 1. hierarchie, 2. kůr)

III. (bez nápisu) obklopují P. Marii (latinsky by byli označeni nápisem THRONOI =TRŮNOVÉ v českém překladu)

IV. DOMINATIONES (latinsky) = PANSTVA (česky, 2. hierarchie, 1. kůr)

V. POTESTATES = SÍLY

VI. VIRTUTES = MOCNOSTI/VLÁDCOVÉ (2. hierarchie, 3. kůr)

VII. PRINCIPATES (latinsky, zde ve verzi PRINCIPATUS) = KNÍŽECTVA (česky, 3. hierarchie, 1. kůr)

VIII. ARCHAGELI = ARCHANDĚLÉ

IX. ANGELI = ANDĚLÉ

Průčelí kruchty:

V trojúhelníkových doběžích oblouku jsou umístěny deskové malby s postavami mytologických bytostí Tritonů (mužská půlfigura s rybím ocasem) s gestem navádějícím diváka, aby vzhlédl k obrazům. Jedná se o velmi zajímavé práce, které jsou nenáročností, přitom svěžestí malířského projevu i technikou blízké produkci polychromovaných záklopových stropů (tento druh dekorace interiérů se v důsledku požárů v Moravské Třebové nedochoval a lze jej předpokládat, tzn. tyto malby reprezentují nedochovaný fenomén).

3 obrazy zachycují vybrané zázraky sv. Isidora Madridského, které se udály za jeho života (žádný posmrtný zázrak, spojený s mrtvým tělem světce, není zachycen). Předpokládáme, že pro diváky byl oporou pochopení děje na obrazech tištěný text – literární libreto.

Centrální obraz – 3 výjevy: zásadní momenty legendy + scéna s oslem

ANDĚLSKÁ ORBA

PŘÍHODA S OSLEM A VLKEM

ZÁZRAK S NALEZENÍM VODY PRO JANA DE VARGAS

Levý obraz – tj. jižní – 4 momenty z legendy: scény s rozmnožováním zrna, rozdělovaného ptákům + stěžejní zázrak týkající se Isidorovy manželky, všechny scény jsou označeny drobnou žlutou číslicí

PŘÍBĚH S MARIÍ DE LA CABEZA – ZÁZRAK TRANSPORTU PO VODNÍ HLADINĚ POMOCÍ ROZPROSTŘENÉHO PLÁŠTĚ POD NOHAMA, výjev označ. č. 10

DĚLENÍ SE O PŠENICI S PTÁKY a) cestou do mlýna rozhrnul sních a sypal holubům, výjev označ. č. 4

b) rozhazování zrní ptákům obecně

ZÁZRAK S MNOŽSTVÍM OBILÍ V MLATU - výjev označ. č. 8

Pravý obraz – tj. severní – 3 momenty z legendy: zázračná vzkříšení mrtvých + sycení chudých, poutníků apod., všechny scény jsou označeny drobnou žlutou číslicí

OBDAŘOVÁNÍ POUTNÍKA – výjev označ. č. 5

VZKŘÍŠENÍ VLASTNÍHO SYNA - výjev označ. č. 9

VZKŘÍŠENÍ DCERY JANA DE VERGASE - výjev označ. č. 7

Výzdoba sakristie:

Klenbu zdobí reliéfy stylizované vegetace a symboly čtyř ročních dob, doplněné počátečními písmeny daného období v němčině (W = Winter atd.). Tyto štukové reliéfy jsou zcela odlišné od výzdoby lodi. Provedení je blízké výzdobě kleneb křenovského farního kostela (autor/ři opět zůstávají neznámí).

V květnu 2018

restaurátorka MgA. Hana Čobanová

čerpáno:

z archivního průzkumu Mgr. Vladislavy Říhové PhD.

z knihy J. Šmeral, P. J. Turko, G. B. Bouchal, *Křenovská farnost v historii, 280 let kostela sv. Jana Křtitele*, Římskokatolická farnost Křenov 2010

z ikonografické literatury J. Royt, *Slovník biblické ikonografie*, Karolinum 2006

PŘEPISY PASÁŽÍ SVATOISIDORSKÉ LEGENDY VZTAHUJÍCÍ SE K OBRAZŮM
NA PRŮČELÍ KRUCHTY Z KNIHY:

1696

VITAE SANCTORUM (díl I.)

To jest : Životove/ Skutkove / Mučedlnictvi/
Smrt a Památka/ nejpřednějších Svatých
a Světic Božích/ ze všech Národův/ Řádův/
Zemi a Časův/ na všechny Dni/ dvanácti Měsícův přes celý Rok/
pěkně spořádání a rozdělení/
předně

od Ctihodného Kněze Vavřince Suria
Kartuziána v Latinském Jazyku složení/

pak

od Velebného Pátera Albrechta Chanovského z Tovaryšstva Pána Ježíše na Česko přeložení ...

Díl První

*V Praze v Impressi Universitatis Carolo-Ferdinandae, v Kolleji Tovaryšstva Pána Ježíše u Svatého Klimenta blíž Mostu/
za Vojtěcha Jiřího Konyáše faktora/ Léta 1696*

Desátý den Máje Život Svatého Izydora Vyznávače Živ byl Léta Páně 1150

(str. 462 – 476)

Legenda dle Vavřince Suria – překlad A. Chanovského

CENTRÁLNÍ OBRAZ

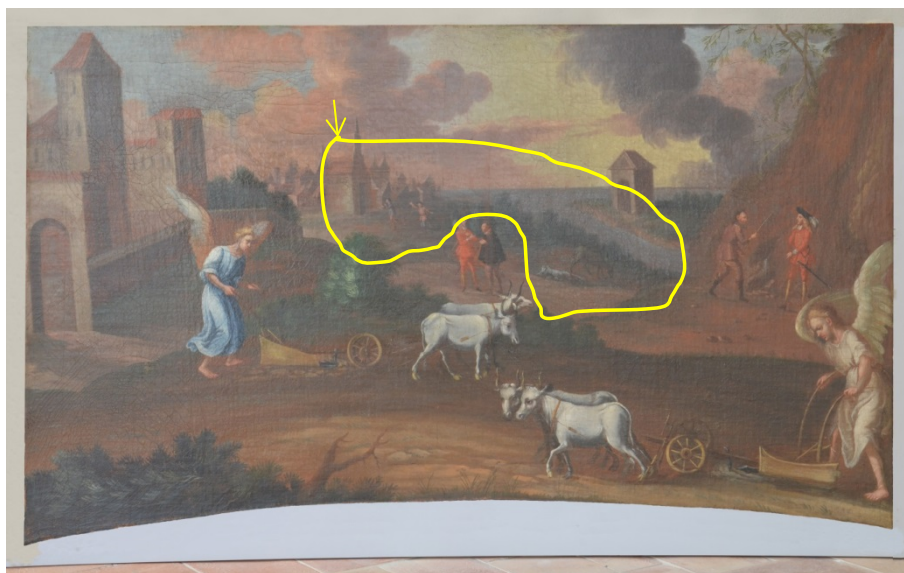

ANDĚLSKÁ ORBA - str. 463 P sl. nahoře:

„ Ne tak z potřeby/ jako z pokory dal se Svatý Izydor na službu k jednomu Zemanu/ jehož jméno bylo Jan **de Vargas**. I byl u něho Šaffářem v jednom jeho dvoře/ a učiniv smlouvu z jistého platu/ měl dáti pozor na všechna jeho pole/ a jiné věci/ které Šaffářská povinnost s sebou přináší. Jini pak Sousedé/ ještě v jiných dvorcích nedaleko od něho bydleli/ viděvše žeby později než oni přicházeli k práci/ vzali sobě z toho příčinu proti němu/ a obžalovali ho u jeho Pána / řkouce/ že Izydor vždycky prvé než přijde do pole/ zaráží sobě jakous pouť do Madrytu/ kdežto navštěvuje Kostely/ a potom teprv/ když jest již dlouho na den k uložené práci do pole přichází. Pročež pravili/aby dal pozor na svého Šaffáře/nechceli skrze jeho zlé hospodářeni v brzkém čase těžkou škodu trpěti/a pozdě bycha honiti. Což když uslyšel ten jistý Pán/ popudil se hněvy na Izydora služebníka svého/ a povolav ho k sobě domlouval mu přísně/ říká ne bez hněvu/ že nečini vedlé zákazu a slibu svého/ a jak se o něm nadál/ když mu svůj statek svěřil. Přitom sáhal mu i do svědomí řka/ že to není žádná pobožnost/ ale opravdová krádež/ bráti plat za celý den/ a nepracovati jenom půl dne: že to nemůže býti věc Bohu příjemná (str. 464 L sl. nahoře) když se kdo zdržuje v modlení toho času/ kterého by měl podle spravedlnosti pracovati tomu/ kdo mu platí. Dále pravil mu/ jestli se tak rád modlí/ že má hojně dosti času k modlení v každý Sváteční den/ v němž se může do vůle modliti/ a své pobožnosti hověti. Naposledy hrozil mu/nepolepšili se / a nebudeli pilněji své práce hleděti/ než činil prvé/ že ho odbude/ a zjedná sobě jiného Šaffáře/ kterýby na jeho statek lepší pozor dával/ a větší užitek z něho mu přinášel. Na to Svatý muž sevší pokorou a trpělivostí odpověděl/ řka/ že ani jemu/ ani žádnému jinému nechce v nejmenším ublížiti/ a škoden býti. Pročež domnívali se Pán/ že by snad proto/ že k jeho pracem později se najíti dává/ zmenšoval se důchod z jeho statku/ aby sám všechno pilně shlédli/ a našli kde v čem jakou škodu jeho nedbalosti učiněnou/aby mu ji oznámil/ že on ji zapraví/ a jemu všechno z svého vlastního nahradí a navrátí. Po takovém závazku k nhražování škod/ kdyby se které jeho nedbalosti staly/ prosil ho/ aby mu neměl za zlé/ nýbrž k tomu povolení dal/aby mohl dlé své pobožnosti Nebeskému Králi sloužiti/ a v věcech k jeho službě náležejících se obirati. Vida pak Pán dobrotu služebníka svého / a slyše nyní oznámenou jeho odpověď/ spokojil se/ a

(str. 464 P sl. nahoře) nechtěl mu jeho pobožnosti zapovědět. Nic méně aby přišel na grunt/ a sám osobně všecko vyzvěděl/ co a jak se děje vyšel sobě z rána do pole/ a postaviv se někde v soukromí číhal na Svatého Muže. Když pak viděl zdaleka / že opravdu pozdě přišel k práci / šel k němu s hněvy/ aby mu domlouval. Ale když bližší přišel k roli/ kde Izidor voral/ viděl/ kterak z jedné i z druhé strany/ aneb u boků služebníka svého voralí dva páry volů bílých jako snih. I podivil se tomu/ a nevěděv jakby to býti mohlo/ (neb mu bylo známo/ že Izidor nemá tak velkých prostředků/ aby sobě mohl dva pacholky s dvěma potahy zjednat/ kteřížby mu pomáhali vorati) počal sobě mysliti/ že to musí nětco Božského/ a zázračného býti. Tedy přispíšil sobě/ aby tím dříve došel k roli/ podělo se kams to všecko vidění/ a neviděl než samého služebníka svého. I divil se tomu ještě více/ a nemoha se dlouho zdržeti/ tázal se hned toho služebníka svého/ kteřížby to byli/ kteří před malou chvílí spolu s nim zemi voralí a jemu pomáhali? Odpověděl Muž Boží s velikou sprostností i uctivostí/ těmito slovy : Nebyloť tu žádného člověka/ aniž mi kdo pomáhal krom Pána Boha/ jenž vždycky jest mým pomocníkem. Toť já vždycky za pomoc žádám / a nikdy (str. 465 L sl. nahoře) mi neschází jeho milosrdenství / pomoc a ochrana.

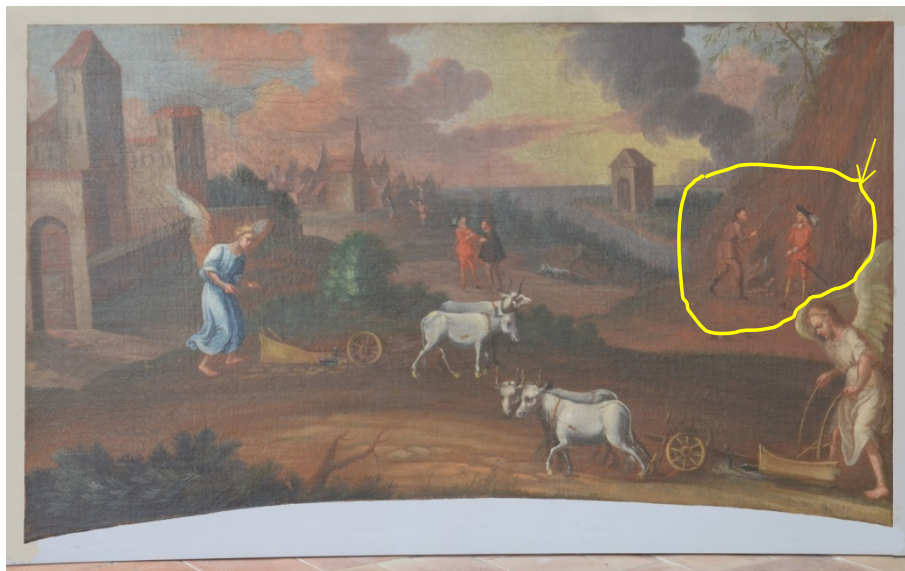
Skrze to počal Zeman souditi/ že ti kteréž viděl/ musili sami Anjelé Boží býti/ a že oni pomáhali pracovati Izidorovi/ k náhradě toho času/ který on ranním časem v slyšení Mše Svaté a v modlitbách ztrávil. Pročež mu řekl/ aby napotom podlé libosti/ své pobožnosti hověl/ že nebude sobě více všimati slov pomlouvačů jeho/ kteříž jej obžalovali. Nýbrž že všecken svůj statek/ a roli jemu poroučí a jej ujišťuje/ že ho nikdy nevypoví z služby. Po té příhodě / a po tak dokonalém povolení svého Pána počal Svatý Muž tím směleji/ a bezpečněji v svém bohabojném životě : a Pán Bůh také ráčil potvrzovati svými divy/ jakby mu byly příjemné Svatého Muže modlitby a činy.“ (str. 465 L sl. uprostřed, na tento navazuje příběh: PŘÍHODA S OSLEM A VLKEM (obr. centrální.), poté popsána příhoda, jak nějací lidé hledali Isidora na poli, ale místo něj zde uviděli orat samotné voly bez pomoci, přivolaný Pán opět zázraku přihlížel - str. 465 P sl. uprostřed)

PŘÍHODA S OSLEM A VLKEM (obr. centrální.) - str. 465 L sl. uprostřed:

„Přihodilo se jednou/ že tento Svatý Muž na sváteční den jel na osle do Kostela Svaté Máří Magdalény/ kterýž byl bliž dolejšího Karmacelu/ nedaleko od Madrýtu/ a všed do Kostela nechal svého osla/ na kterém byl přijel/ státi na poli. Zatím vzal se tu kdesi vlk/ dal se do oslá/ a dával jej. Což

uzřevše někteří synkové lekli se/ a co nejrychleji mohli/ běželi k Svatému Izydorovi/ pověděti mu/ že vlk dávi jeho osla/ aby rychle přiběhl/ a vlka odehnal. Na čež jim Muž Boží s velikou tichosti/ a s (str. 465 P sl. nahoře) veselou tváří odpověděl takto : Jděte synáčkové moji s pokojem. Děj se vule Boží. A zůstal na modlitbě/ kterouž když dokonat vyšed aby zvěděl/ co se s jeho oslem stalo/ našel vlka mrtvého/ osla pak zdravého/ a žádné rány nemajícího.“ (str. 465 P sl. nahoře, následuje vyprávění o absenci sv. Isidora na poli, přítomní pozorovali orat samotné voly bez pomoci)

ZÁZRAK S NALEZENÍM VODY PRO JANA DE VARGAS – str. 468 L sl. nahoře:

„Jednim časem vyšed jeho Pán Jan **de Vargas** do pole/ aby zhlídl své roli/ pro veliké parno počal se hrubě žizni trápit. I řekne k služebníkovi svému Izydorovi/ aby mu dal napiti se trochu vody/ jižby mohl žízeň zhasiti. Chtěl pak ten Svatý Čeledin Pánu svému vděk učiniti/ a nemaje tu na blizce žádné vody/ ukázal prstem na jedno jisté místo/ řka/ že tam nalezne studánku. Ale když on tam šel na jeho slovo/ a žádné studánky nenalezl/ počal se na služebníka svého hněvati/ řka : I kdež jest ta studánka? jáť tu žádné studánky nenalezám. Snad chtěl ze mě sobě smích a žert učiniti. Což uslyšev Svatý Muž vzal svou votku/ (kteráž se až posavád jako vzácný ostatek a památka toho Svatého s velikou uctivostí chová) a jako před časy Mojžiš/ udeřil ni jednu tvrdou skálu/ řka s velikou důvěrností v Bohu : Tuť hle/ když Bůh bude chtíti/ bude voda. Po kterýchžto slovech hned se tu vyprýštila studánka čerstvé/ a čisté vody. Zůstává ta studánka až do dnešního dne blizko Madrytu v jednom místě Poustka Svatého Izydora řečeném. A stávají se u ni (str. 468 P sl. nahoře) přemnozí a převelicí zázrakové Boží; poněvadž ti kteří s nábožností piji vodu z ni/ na přimluvu svatého Izydora uzdravováni bývají.“ (str. 468 P sl. nahoře, pokrač. případ zneužití vody z této studny Maury I. 1575, a výčet dalších studní spojených se sv. Isidorem až do str. 469 L sl. uprostřed, následuje KŘÍSENÍ DCERY JANA DE VERGASE (obr. severní – pravý).

OBRAZ LEVÝ – JIŽNÍ

PŘÍBĚHY S MARIÍ DE LA CABEZA (obr. levý - jižní) od str. 471 L sl. uprostřed do str. 473:

„ Vida obecný nepřítel lidského pokoleni/ žeby jak Svatý Izydor/ tak jeho Manželka mnoho dobrého činili/ bylo mu to milo jako sůl v očích. A protož snažil se o to/ aby mezi tyto dva bohobojné a svaté manžely nasil koukole různic a nesvornosti/ a skrz to učinil nějaký přítrž jejich pobožnosti. A hle dala se mu brzo příležitost tato. Počali tito Svati Manželé bydleť se děliti/ aby tím příjemnější Pánu Bohu býti/ jemu se více pro čistotu libiti/ a tím příležitěji Modliteb/ a Svatých skutků hleděti mohli.

Když tedy Svatý Izydor bydlil v Madrytu/ Manželka jeho byt sobě zvolila/ u Městečka neb Vesnice **Cataqviz** řečené/ v jakés poustce kde byla Kaplička Panny Marie/ potom nazvané/ Svatá Maria **de Cabeza**. Žádávala pak almužny od obývatelu dotčeného městečka pro lampu/ kteráž hořela před (str. 471 P sl. nahoře) obrazem Panny Marie/ a chodívala každodenně ji rozsvěcovati/ a vyčišťovati. Tekla pak mezi tím městečkem a pouští jedna široká ale mělká řeka jménem Charama/ přes kteroužto že tam nebylo žádného mostu/ ani lodi/ musívala brodit. Ale když se stalo že se rozvodnila řeka/ a hluboce topila/ tehdaž u obzvláštního Božího Opatrování bezpečně chodívala po vodě jako po zemi/ nesou s sebou olej/ a jiné potřebné věci k ozdobení/ neb vyčištění kapličky náležející. Týmž způsobem prosívala almužny od okolních obývatelu také pro jiné lampy jiných kapliček Božích. Na cestě pak když šla po polích modlila se / a tak svůj čas bohobojně trávil. Ale poněvadž není žádná věc tak dobrá dokonalá/ a svatá/ kteréby zli lidé nemohli haněti/ a zle vykládati/ nemohla ta svatá žena svého oumyslu bez lidské pomluvy vykonávati. Neboť někteří utrhačové obžalovali ji u Izydora jejího Manžela/ jakoby pod pláštěm pobožnosti byla živa zle/ a s pastýři za břehem řeky Charamy nenáležitě obcování měla. A netoliko lidé/ ale také sám zlý duch v způsobu jistých lidí

*přicházel k Svatému Izidorovi/ a na ni žalovával. Ačkoli pak Svatý muž nehned věřil/ co se mu zlého o jeho manželce od jiných povídalo; jakby měli všickni dobří manželé činiti/ a nevěřiti všem klevetám které (str. 472 L sl. nahoře) lidé zli z návodu zlého ducha o jejich manželkách někdy roznášejí : nicméně aby očitě spatřil / coby bylo v skutku/ vyšed z Madrytu přišel k jmenovanému mistu **Cataqviz**, ale podtaji/ aby ona o jeho přítomnosti nemohla zvědět.*

A tu jeden den čekal na ni v soukromí tak aby on ji/ nepak ona jeho viděti mohla. I zahlédl ji zdaleka/ že se přibližovala k Kapličce nesouc v rukou světlo a olej pro lampu. Když pak přišla k břehu/ a spatřila/ žeby řeka hrubě rozvodněná byla a proudem běžela/ učinila kříž/ a prostřevši svůj plášťek na vodu/ vstoupila na něj/ a tak se na něm neomočivši nohy/ jako na nějaké dobře opatřené lodi/ na druhou stranu řeky šťastně přeplavila. Což týmž způsobem učinila podruhé/ když vykonavši svou pobožnost z kapličky přes touž řeku vracovala se domu.“ Vida pak ji/ a všecko co se s ni zázračného dalo/ její Svatý Manžel/ velice se nad tím potěšil / a z toho zázraku poznav nevinnost její/ utvrzen byl v svém dobrém o ni domněni/ a niž ji chtěl jakou překážku činiti v její pobožnosti; poněvadž soudil/ žeby pro ně byla u Pána Boha v veliké milosti.“ (str. 472 L sl. dole, následuje příběh přenesení obou manželů přes vodu ke kapličce, vč. vykonané pobožnosti k P. Marii, za ním prozrazení způsobu transferu přes řeku vybraným opakovaným pomlouvačům, str. 473 L sl. uprostřed, poté mravní ponaučení k manželskému stavu, dále pojednání o Isidorově smrti a zázracích posmrtných)

DĚLENÍ SE O PŠENICI S PTÁKY, ROZHRNOVÁNÍ SNĚHU aj. (obr. levý - jižní) str. 466 L sl nahoře:

„ Láska tohoto Svatého Muže nebyla menší než jeho pobožnost; neb netoliko rád činil dobré lidem/ a krmil chudé/ ale také snažil se dobře činiti polnim zvířátkům a ptáčkům/ kterým také rád potravu dával/ maje s nimi utrpení/ že i oni časem veliký hlad / a zimu snášeti musejí.

Jednoho dne/ když byla tuhá zima/ země zmrzlá/ a sněhem přikrytá/ jel do mlejna s pšenicí. Vida pak na cestě/ ano sedí množství holubů na stromích/ soudil/ žeby veliký hlad musili trpěti. Slitovav se tedy nad nimi/ uminil jim stravu poskytnouti. Pročež rukama i nohama svýma odhrabal sních u cesty/ a dosti široké místo země jak mohl odkryl/ kdežto jim z té pšenice/ kterouž vezl/ štědře nasypal/ aby/ kdyžby on odjel/ přiletěli/ a pokrmili se. Což když uzřel jakýs muž/ který tu s nim byl/ počal se proto hněvati/ a z Svatého Izydora žert a smích sobě dělati/ jakoby on byl něco nerozumného učinil. Ale Pán Bůh prokázal zázrakem/ že se mu ten milosrdný skutek velice libil; poněvadž když Svatý Izydor přijel do mlejna/ našel své pytle plné/ jakoby nikdy nic z nich usypáno nebylo. Čemuž se všickni divili/ a Pána Boha/ jenž divné věci působí s těmi/ kteříž mu věrně z celého srdce slouží / chválili/ a velebili. (str. 466 P sl. nahoře)

Když tento svatý sedlák šel rozsívati símě své na poli/ a potkávali se s nim chudí lidé/ štědře z něho uděloval chudým/ ano i polnim ptáčkům po hrstkách házival/řka: Zobejte ptáčkové Boží/ neb když světlo Boží vychází / ne pro jednoho vychází, ale všechny. Po kteréžto pro chudé/ a pro ptáčky vysypávání obilí/ ač bývalo na cestě znamenati/ že ho drahně ubylo: nicméně když přijel na pole/ mival zas plné pytle pšenice / jakoby ni hnuto nebylo.

Když pak počínal rozsívati/ říkával k první hrsti : Toto jest pro Pána Boha : k druhé hrsti : Toto jest pro nás : k třetí pak : Toto jest pro mravenečky.“ (str. 466 P sl. uprostřed, následuje příběh s cestou

do mlýna, kde byl mlynáři nařčen z krádeže mouky – namleté množství neodpovídalo přivezenému množství zrna (nevešla se do původních pytlů), po opakování přítomní v zázrak uvěřili – po str. 467 L sl. uprostřed)

ZÁZRAK S MNOŽSTVÍM OBILÍ V MLATU (obr. jižní – levý) – str. 469 P sl. uprostřed:

„Bydlil také Svatý Izydor/ ale toliko za některý čas/ v jednom jiném Městečku jménem **Cataquiz**, kdežto měl jiného Pána/ u kterého také/ jakž povdaji/ staly se Božskou mocí předivné věci/ z nichž jedna jest tato. Přišed ten Pán po vymlácení pšenice do svého mlatu/ a spatřiv na jedné straně hromadu již vyčištěné pšenice/ z druhé pak samou slámu/ řekl k Svatému Izydorovi : Málo to pšenice máme. Ale služebník Boží jemu pravil/ aby sobě proto nestejskal/ že ji Pán Bůh naděli/ a dá/ aby ji bylo víceji. A v tom přistoupil k slámě která již byla odložená na straně a přetřásl ji podruhé. Z (str. 470 L sl. nahoře) Božího pak daru stalo se/ že mnoho pšenice vytřásl z nich velikým podivením všech/ kteříž tu byli/ a to co se dalo viděti. Potom žádal toho pána/ aby mu daroval to zrna/ coby ho ještě v též slámě pozůstávalo. Jemuž Pán řekl/ že sice nesoudi/ aby v ni již mnoho více zrna býti/ nic méně domnívali se /že by sobě ještě něco vytřásti mohl/že mu to přeje/ a všecko daruje/ co sobě natřese. I počal Svatý muž tu slámu vytřásati potřetí. A hle ne přirozenou/ ale bez pochyby Božskou mocí/ natřásl se více pšenice nežli ji bylo prvotně : a tak Svatý Izydor dostal hojně/ z čeho by mohl chudým almužnu dáti/ a je krmiti.“ (str. 470 L sl. uprostřed, následuje další případ vyššího výnosu z vymláceného obilí, než se očekávalo)

OBRAZ PRAVÝ – SEVERNÍ

OB DAROVÁNÍ POUTNÍKA – str. 467 L sl. uprostřed:

„Jednoho dne když již byl rozdal chudým všecko/ což sám jísti měl/ přišel jeden poutník/ který (někteří pravi) byl sám Kristus Pán/ aneb Anjel Boží/ kterýž ho za almužnu prosil . Nemaje pak Svatý Muž/ hned před rukama/ coby jemu dal/ s velikou důvěrností/ i ponižeností k své Manželce řekl : Prosim tě pro Pána Boha Sestro/ zbyloli co ještě v hrníčku/ dej tomu chudému člověku. Ona/ ačkoli byla tím jistá/ že nepozůstalo nic/ předce však do kuchyně šla/ aby aspoň ten hrníček vzala/ a jej manželu svému ukázala prázdný. Ale když do kuchyně vešla/ naležla jej plný/ jako byl prvé než se co z něho vzalo/ a chudým dalo. I dali hned tomu poutniku jisti/ ano i jiným chudým/ kteříž se tam brzyčko zběhli. Stál se pak ten zázrak v sobotu/ kteréhož to dne tento Svatý Muž krom své potavy/ po každé přivařovával jeden hrnec jídla/ které rozdával chudým. Z čehož se dovtipiti můžeme/ že proto mu Bůh tak velikou (str. 467 P sl. nahoře) milost na ten den prokázati ráčil/ aby dokázal/ že mu velmi milá a příjemná byla ta jeho pobožnost kterou v den sobotni ke cti Blahoslavené Marie Panny tou almužnou chudým dávanou vykonával.“ (str. 467 P sl. nahoře, následuje příběh trachtace členů bratrstva, do kterého příslušel i sv. Isidor – legenda o rozmnožení jídla určeného pro opozdivšího se Isidora – obdarování příchozích almužníků)

VZKRŘÍŠENÍ VLASTNÍHO SYNA - ZÁZRAK SE STUDNOU (obr. pravý – severní) – str. 470 P sl. uprostřed:

„ Měl Svatý Izydor z Manželky své jménem Marie **de Cabeza** (která také byla velmi ctnostná a Svatá) jednoho synáčka/ který když trochu vyrostl a jako dítě okolo studnice / kteráž byla velice hluboká/ nešetrně běhal/ upadl do studnice a utopil se. Z čehož když Máteř velmi zarmoucená byla/ a hořce plakala/ přišel domu z pole Izydor/ a zvěděl co se bylo přihodilo jeho synáčkovi/ měl k tomu manželku/ aby nechavši toho hořekování spolu s nim na kolena padla/ a modlila se. Když pak se tak oba spolu modli/ a horlivě Pána Boha prosí/ aby je v jejich žalosti vyslyšeti (str. 471 L sl. nahoře) / a jim k pomoci milostivě přispěti ráčil / toť hle počné v studnici přibývati vody/ až ji tak přibýlo/ že se vyzdvihla až k vrchním krajům studnice/ a pacholátko ne již mrtvé ale živé a zdravé na horu vynesla/kteréz i hned Svatý Izydor svou rukou ujal/ a na sucho vytáhl. Tato pak studnice/ jakž povídají/ má býti v Madrýtu v domě Pánů Luranů kteříž pocházejí z rodu a z kmene svrchu jmenovaného Pána Jana **de Vargaz**, jenž byl Pánem Svatého Izydora.“ (str. 471 L sl. uprostřed, před tímto zázrakem na str. 470 popsán zázrak oživení a uzdravení pánova „ zcepenělého“ koně)

KŘÍŠENÍ DCERY JANA DE VERGASE - str. 469 L sl. uprostřed:

„Netoliko pak těmi/ které sme již dotkli/ ale také mnohými jinými zázraky pronášel Bůh Svatost věrného služebníka svého Svatého Izydora. Měl svrchu dotčený jeho pán Jan **de Vergas**, Dceru jedinou jménem Marii/ na kterou velmi laskav byl : ale ta jakous těžkou nemocí poražená byvší umřela/ a svou smrti tím větší zármutek svým milým rodičům učinila/ čím prvé jim milejší byla. Než když jináč býti nemohlo/ chtěli ji pochovati/ a proto již na nakoupili svíček/ (str. 469 P sl. nahoře) a zhotovili všecko/ což jest potřebného k pohřbu. V tom Svatý Izydor přišel z pole domu / a Pána svého i Pani pro smrt jediné/ a proto také velmi milé Dcerky těžce zarmoucené nalez. Z pravé tedy lásky/ kterou jako dobrý a svatý čeledin měl k svým Pánům politoval jich srdečně/ a modlil se za ně k Pánu Bohu/ aby jim ten jejich zármutek v radost proměnití ráčil. Po modlitbě přistoupil k tomu mrtvému tělu/ a svou tváří dotkl se ho/ skrze což hned se k životu navrátila mrtvá/ Rodičové smutni se obveselil/ a všickni/ kdož to viděli/ povinné díky a chvály vzdávali všemohoucímu Bohu/ jakožto původu / a působiteli všech zázraků.“ (str. 469 P sl. uprostřed, na tento navazuje příběh ZÁZRAK S MNOŽSTVÍM OBILÍ (obr. jižní – levý))